

Temelji telesnokulturnega življenja

Proti koncu XIX. stoletja je bila Spodnja Šiška, čeprav samostojna občina, le večja slovenska vas v neposredni bližini Ljubljane, vendar so bili šiškarji v domoljubnih društvih in kasnejših taborih izredno razgibani in je za narodno prebujanje na tem področju opravila veliko delo Narodna čitalnica v Šiški, ki sta jo leta 1878 ustanovila Anton Knez in Franc Drenik.

Odbor čitalnice je ocenil sistematično naseljevanje Nemcev, zlasti uradnikov in železničarjev, češ da to predstavlja za Šiško izredno nevarnost v narodnostnem pogledu ter sklenil ustanoviti v Šiški sokolsko društvo. Odločitev je bila toliko lažja, ker so bili vidni uspehi prvega takega društva v Ljubljani, leta 1863 ustanovljenega Južnega Sokola — prednika današnjega TVD Partizan Narodni dom.

Pripravljalni odbor, ki ga je vodil Franc Drenik, je tako 12. julija 1902 pripravil občni zbor »Sokola« Šiška in na njem so se dogovorili, da bodo najprej uredili telovadnico, nakupili orodje, jeseni istega leta pa sklicali redni občni zbor.

Za ureditev telovadnice, za kar je prostoro odstopil Josip Vodnik v takratni Seidlovi hiši, in nakup telovadne opreme so finančna sredstva prispevali člani s prispevki in članarino ter z izkupičkom z veselice. Telovadno orodje so nakupili v Pragi.

Pogumen začetek in prvi delovni uspehi ter prvi javni nastop, ki ga je društvo pripravilo že 2. avgusta 1903 na Kozlerjevem vrtu, so dali članom nov polet. Tako so telovadbo demonstrirali tudi v sosednjih vaseh, kamor so hodili peš, se udeleževali vseh večjih nastopov sokolskih društev širom po Sloveniji. Tako leta 1905 zleta na Jesenice, sodelovali so v mimohodu ob odkritju Prešernovega spomenika (10. septembra 1905), 1. julija 1906 razvijejo svoj društveni prapor ter nastopijo v paradi ter na popoldanskem nastopu na Kozlerjevem vrtu. Poleg domačih pripadnikov Sokola nastopijo tudi pripadniki sokolskih društev iz Ljubljane, Kranja, Jesenic, Zagorja, Kamnika, Tržiča, Novega mesta, Domžal in Brežic.

Do prve svetovne vojne, ko je bilo društvo razpuščeno in premoženje zaplenjeno, je društvo sodelovalo na vsesokolskih zletih v Pragi, Zagrebu, pa na zletih ljubljanske sokolske župe. Šišenski Sokol pa se po zaslugi Frana Drenika ponaša, da je prvi v slovenskem sokolstvu pričel gojiti telovadbo dece.

Ze decembra leta 1918 so ponovno začeli z delom, čeprav zaradi morije prve svetovne vojne, resno strokovno okrnjeni. Na pred-

log mladih so ustanovili prednjački zbor in se pripravljali za I. jugoslovanski vsesokolski zlet, ki je bil leta 1922 v Ljubljani. Vsi skupaj, člani, mladinci in deca so osvojili kar 48 lovorovih vencev. Ustanovili so tudi odbor za gradnjo doma. Temeljni kamen so položili spomladaj leta 1931, pozimi je bil dom že pod streho, poleti 1932 pa je bila nadvse slovesna otvoritev.

Z novim lastnim domom je šišensko sokolsko društvo zadihalo še bolj, čeravno so jih bremenili dolgovi. Vadbo oddelkov so motile tudi kino predstave v dvorani, s katerimi si je društvo nabiralo finančna sredstva za odplačevanje dolgov.

Člani so bili izredno požrtvovalni. Opravili so nič koliko udarniških ur pri gradnji doma in telovadišča in ni moč pozabiti prispevka mlade generacije dece in naraščajnikov. Mnogo je bilo še drugih sodelavcev, zaslužnih, pa njihovih imen ni v arhivu, so pa vtkana v delo in gradnjo.

Kot v drugih društvih, tako je tudi šišenskem bilo čutili upor mladih, ki niso dovolj upoštevali želje nekaterih voditeljev, zvečine takratnih politikantov, ki so bili pretesno vezani na kraljevske organizacije, reakcionarne v odnosu do delavskega razreda.

Večina mladega članstva v šišenskem Sokolu pa je bila iz delavskih vrst, zato jih okupacija ni presenetila. Še toliko bolj, ker so že prej razpravljali o boju proti peti koloni; v kritičnih dnevih 1941. leta so imeli v izvršnem in prednjačkem zboru ljudi, na katere smo danes lahko ponosni in ki so usmerjali delo članstva. Ze 8. aprila 1941, takoj po zasedbi Slovenije so podpisali spomenico, ki poziva vse sokole in rodoljube v boj proti okupatorju.

Rešili so precejšen del inventarja. Pa tudi prapor. V domu so imeli še tri seje, na katerih so že razpravljali o organiziranem ilegalnem odporu v okviru OF. Navodila za ilegalno delo jim je dal Zoran Polič.

Tekmovanje ekip prve pomoči

Znanje, ki rešuje življenja

To tekmovanje, ki je bilo izvedeno 5. junija 1982 na prostoru gostitelja OŠ Riharda Jakopiča v Derčevi ulici in pokrovitelja DO DEKORATIVNA, je že 11. po vrsti in del letošnje aktivnosti v pripravah na akcijo NNNP '82. Organizacijsko jo je odlično pripravil štab za CZ, odbor Rdečega križa in sekretariat za ljudsko obrambo občine Ljubljana-Šiška in prav gotovo ni bilo nikogar med navzočimi, ki so si ogledali to tekmovanje o pravilni prvi pomoči, ki bi dvomil da se trud in napor pri učenju v pouku prve pomoči bogato poplačajo, saj lahko s pravilno prvo pomočjo pomagamo domačim, tovarišem ali pa sebi.

Sodelovalo je 52 ekip in so bile sestavljene iz 6 članov ter dveh rezerv. Zastopale so 28 krajevnih skupnosti, 6 delovnih organizacij in 18 jih je bilo mladih članov v ekipah osnovnih šol.

Praktične vaje, ki so jih zahtevali predpisi, so pokazale, da se vrsto let dejavnost prve pomoči nenehno dopolnjuje, izpopolnjuje in da so se usposobili za nudenje pomoči tudi takrat, kadar je vprašanje, ki odloča o življenju ali smrti.

Člani ekip prve pomoči so tudi pokazali svoje znanje nujenja pomoči domačim, tovarišem ali sebi, kajti nezgode se lahko pripe-ri v domači hiši, v prometu, na delovnem mestu in še kje drugje.

Mimogrede — le malokdo verjame, da je nezdov v domači hiši vse več, celo več kot pri delu ali prometu. Te se lahko pripetijo v kuhinji, kopalnici itd. Majhen otrok ne sme biti nikoli brez varstva. Še posebno

V organiziranem odporu in boju proti okupatorju so domala vsi člani opravljali odgovorne vojaške in politične funkcije v OF, v brigadah, v VOS in kot člani SNOS.

Na spominski plošči je 34 imen članov nekdanjega Sokola Ljubljana Spodnja Šiška, ki so padli kot borci NOV ali pa postali žrtve fašističnega nasilja. Iz vrst šišenskega Sokola so tudi štirje narodni heroji in šest nosilcev Spomenice 1941.

Po osvoboditvi so nekdanji člani, borci in aktivisti začeli ustvarjati nove temelje za telesnovzgojno življenje v Šiški. To ni bilo lahko. Sam dom so poimenovali po narodnem heroju Ljubu Šercerju, njihovem članu, borcu, padlem komandantu. FD železničar se je razvilo v TVD Partizan in ob solidno organiziranem društvenem delovanju so kaj kmalu organizirali številna tekmovanja v gimnastiki, rokometu, košarki. Razvila se je tudi sekcija za judo, posebno med mladino. Sistematično delo v vrstah za mlade telovadce se je kaj kmalu poznalo. Poleg vrhunskega telovadca Miloša Vratuša so zrasli še mnogi drugi. Uspehi društva niso ostali neopazni. Prenovili so in še prenavljajo in obnavljajo dom. Telovadnica ni več neogrevana. Postali so prvaki med judoisti. Imajo aktivne strelce — obetajoče pionirje in pionirke. Člani so prešli veliko zveznih, republiških in občinskih priznanj.

Društvo, ki se je usmerjalo predvsem v množičnost in dobilo vso pomoč krajanov, zavoljo prostorskih omejitev ne more sprejemati večjega števila zainteresiranih občanov. Društvo pa deluje tudi na rekreativnem področju. Prireja pohode, izlete, taborjenja v hribih in na morju, smučarske tečaje, skrbi pa tudi za družabno življenje v obliki tovarniških srečanj, raznih prireditev za najmlajše itd.

Nikakor ne smemo prezreti, da članice društva tvorijo jedro državne reprezentance in pa da tudi člani in mladinci dosegajo vidne uspehe na raznih športnih tekmovanjih širom po domovini.

Da ima društvo pri tej telesnovzgojni in rekreativni dejavnosti tolikšne uspehe, gre pohvala predvsem aktivnim delavcem, ki zaslužijo največje priznanje za tako požrtvovalno amatersko delo v TVD Partizan Spodnja Šiška.

so opozarjali na razne vrste orožja — od frače do loka. Nevarne so zračne puške, ki so nemalokrat darilo staršev otrokom za rojstni dan ali za dobro spričevalo. Temeljna načela prve pomoči za preprečevanje nezgod in pomoči poškodovancem že vrsto let posredujejo na predavanjih članom civilne zaštite, našim mladim v osnovnih šolah pa od 7. razreda dalje preko tečajev Rdečega križa. Tudi za to tekmovanje so mladi v aktivnih Rdečega križa v osnovnih šolah imeli izbirno tekmovanje in tako je le 18 ekip dobilo pravico udeležbe na občinskem tekmovanju.

Mentorji aktivov Rdečega križa po osnovnih šolah so lahko nadvse zadovoljni, saj so njihovi varnovanci pokazali v vseh preizkusih znanja prve pomoči veliko izurjenost in pa homogenost med posameznimi ekipami, saj so vse tri najboljše ekipe, kljub dvakratnemu tekmovanju, dosegle isto število točk.

Med ekipami krajevnih skupnosti, delovnih organizacij in Rdečega križa, kjer je nastopilo 34 ekip, je zmagala:

1. mesto ekipa KS Stanežiče-Medno,
2. mesto ekipa DO Rašica
3. mesto ekipa KS Koseze II
4. mesto ekipa DO Litostroj II.

Med 18 ekipami mladih članov Rdečega križa osnovnih šol so tri ekipe dosegle dvakrat enako število točk in to:

ekipa osnovne šole Franc Kebe — 80 točk, ekipa osnovne šole Franc Rozman-Stane, 80 točk in prav tako 80 točk ekipa osnovne šole Riharda Jakopiča. Slede nato ekipa osnovne šole Valentin Vodnik, Ivan Novak-Očka itd.

Roman Stana